AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 224 — CLEVELAND, OHIO, FRIDAY MORNING, SEPTEMBER 23D, 1932 — LETO XXXIV — VOL. XXXIV.

Trije sinovi v Pennsylvaniji obtoženi, da so umorili svojega očeta

Uniontown, Penna., 22. septembra. "Iley Tate," katerega je policija označila z imenom "hudobni gorski mož," leži danes v grobu, in državni pravdnik Kewell se pripravlja za porotno obravnavo, ki bo najbrž tri sinove umorjenega očeta poslala na električni stol. Tate je bil pretekli pondeljek ustreljen iz zasede in včeraj pokopan. Državni pravdnik je sporočil javnosti, da so trije sinovi umorjenega, 19 letni George, 20 letni John in 15 letni Sam pismeno priznali, da so umorili svojega očeta. Tate je imel vsega skupaj 20 otrok. Nekoč je zamenjal domačo kozo za hišno gospodinjo. Pokopali so ga nedaleč od njegovega doma, kjer je bil umorjen, ob meji West Virginije. Tam je živel v gorski koči s svojo sedanjo ženo in enajstimi otroki. K pogrebu sta prišli dve njegovi hčeri v nogavicah, ker družina je brez vsakega premoženja. Žena ubitega, 38 letna Mrs. Tate, ki bo že 13tič postala mati v nekaj dnevih, dočim je imel Tate s prvo ženo sedem otrok, zagovarja sinove. Potrdila je izjavo, da je bil Tate zelo grozovit napram svoji družini.

—o—

Dober nasvet

Gospodinje po širni naselbini, poslužite se izredno nizkih cen, ki prevladujejo te dni, kar se tiče zelenjave in sadja. Vsaka varčna in skrbna gospodinja bo preservirala kolikor mogoče sadja in zelenjave, dovolj, da ima čez zimo in za spomlad. Kumarce, fižol, paprika, paradižniki, karfijole, nadalje hruške, breskve, češplje in mnogo drugega sadja in zelenjave se dobi te dni po najnižjih cenah, kar jih pomni zgodovina mesta zadnjih 30 let. Vse se da spraviti lepo v steklenice in porabiti po zimi. Naši slovenski trgovci vam nudijo obilico teh pridelkov po smešno nizkih cenah. Kdor le more, naj sedaj dela priprave za zimo, ker je gotovo, da se bodo cene precej dvignile.

Grozi s policijo

Župan O'Donnell iz Garfield Heights je zagrozil, da bo s policijo pregnal uslužbence mestnega vodovoda v Clevelandu, če bodo zapirali vodo prebivalcem Garfield Heights. Ker Garfield Heights ne spada pod Cleveland, mestna vlada v Clevelandu seveda ne more dajati zastonj vode prebivalcem predmestja. Nad 200 družin dolguje račune za vodo v Garfield Heights.

Pred najvišjo sodnijo

Mestni direktor postav Kerr je dobil od najvišje sodnije v Columbusu obvestilo, da bo sodnija pripravljena v torek, 27. septembra, zaslišati pritožbo župana Millerja, ki pravi, da kompanija računa previsoke cene za plin. Od izreka te sodnije bo odvisno, če se bodo znižale cene plinu v Clevelandu.

Važno zborovanje

Nocoj večer ob 8. uri se vrši zborovanje Jugoslovanske sekcije za brezposelno zavarovanje in starostno pokojnino. Opozarja se zastopnike, da to naznanilo upoštevajo in se zborovanja gotovo udeležijo. Zborovanje se vrši v S. N. Domu. Dobrodošli tudi drugi, ki se zanimajo za stvar. — Tajnik.

* Umrl je general Guiterez, dvakrat predsednik republike Ecuador.

Novi župan New Yorka odredil $80,000,000 znižanje mestnega računa

New York, 22. septembra. Novi župan mesta New York je odredil, da morajo mestni uradniki v proračunskem oddelku delati preko navadnih ur vse do 10. oktobra, ko zahteva novi župan, da mora biti predložen proračun za leto 1933. Načelniki posameznih uradov so preklicali počitniško dobo vsem svojim uslužbencem, in mnogi delajo pozno v noč, da odbijejo od prvotno zamišljenega proračuna najmanj $80,000,000, kot je to zahteval novi župan, ki je že takoj prvi dan svojega urada pokazal, da hoče hraniti s tem, da si je znižal plačo za $15,000 na leto. Dva nova avtomobila, ki sta bila naročena še po prejšnem županu Walkerju, in katerih eden velja $17,500, sta morala takoj nazaj v tovarno, rekoč, da jih on ni naročil. Tekom treh tednov je znižal novi župan plače skoro 1,500 uslužbencev, ki so dobivali več kot $5,000.00 na leto. Odredil je takojšno preiskavo za znižanje elektrike, in v nekaterih slučajih se mu je že posrečilo. Posledica postopanja novega župana je, da je mestna vlada dobila velik kredit pri bankah, ki so se prej branile dajati posojila mestni vladi. Zadnji proračun mesta New York, za leto 1932, je znašal $644,000,000, in novi župan je mnneja, da se lahko prihodnje leto prihrani z varčnostjo in pametnim gospodarstvom najmanj $80,000,000 ali pa še več. Proračun mesta Cleveland znaša za vse leto $17,000,000.

—o—

Igralcem "Domna"

Danes večer, v petek, 23. septembra, bomo imeli zadnje vaje za "Domna." Poleg tega se je dogovoriti več važnih stvari za nedeljo. Pridite torej prav gotovo vsi in sicer ob 7:30 zvečer na oder S. N. Doma. Ravnotako naj pridejo tudi vsi moški reditelji in pomočniki na odru ter sploh vsi, ki bodo sodelovali pri prireditvi.

Kritičen položaj

Okrajni komisarji bodo imeli v soboto važno konferenco, kajti skoro vsem okrajnim uslužbencem, to je uslužbencem sodnij, cest, šerifa, prosekutorja, clerka, blagajnika in drugim grozi odpust od dela. Stroški ki so bili že itak znižani, bodo znašali do konca tega leta $1,815,000, toda denarja je le $788,000 na razpolago. Računali so, da bo toliko več davkov plačanih, kar se pa ni zgodilo.

V bolnico

V bolnico se je podala Miss Rose Planinšek iz Holmes Ave. Podvreči se je morala operaciji na slepiču, katero je srečno prestala. Prijateljice jo lahko obiščejo. Želimo ji, da bi skoro dobro okrevala!

Cigarete v modi

Davčni oddelek zvezne vlade poroča, da so Amerikanci v avgustu mesecu, 1932, pokadili 38,000,000 več cigaret kot v avgustu mesecu lanskega leta. Vseh cigaret v avgustu mesecu ki so šle v dim, je bilo 9,558,921,908.

Druga obletnica

V soboto, 24. septembra ob 8. uri zjutraj se bo brala sv. maša v cerkvi sv. Vida za pokojnim Frank Štrumbel ob priliki druge obletnice njegove smrti. Prijatelji in znanci so vabljeni.

Ob prijetnem petju v pomoč našim brezposelnim

Slovenska naselbina se je še vselej odzvala, kadar je bila klicana, da se zbere za plemenit namen. Tako se pričakuje tudi v nedeljo, 25. septembra, od strani naših ljudi lepe udeležbe pri vprizoritvi krasne narodne igre "Domen." Kot že ponovno poročano, se vrši ta igra v korist slovenskih brezposelnih družin v Clevelandu in okolici, in sleherni cent dobička od igre se obrne v pomoč našim slovenskim potrebnim družinam. Posebno privlačno silo ima ta igra, ker je spremljana z izvrstnim petjem, s slovenskimi narodnimi pesmicami, ki bodo tako ljubko žgolele po naših izvrstnih pevskih močeh. Med pevci sta Josephine Lausche-Welf in Mr. Frank Plutter mnogo drugih priljubljenih pevcev. Vstopnice k tej prireditvi, ki se vrši pod vodstvom "Ameriške Domovine," se dobijo v prodajalni Mrs. Mary Kushlan v S. N. Domu. Nekaj rezerviranih sedežev je po $1.00, vsi ostali rezervirani sedeži pa po 50 centov. Ves dobiček gre za slovenske brezposelne družine v Clevelandu in okolici. Prosimo, da si dobite vstopnice pravočasno, ker poset bo ogromen. Pričetek predstave bo točno ob 7:30 zvečer. Naše prijatelje ponovno vljudno prosimo, da si preskrbijo vstopnice pravočasno.

Očetje in matere, pošljite otroke v slovensko šolo.

Več kot tisoč slovenskih otrok, sinov in hčerk naših očetov in mater, je dobilo tekom zadnjih par let temeljit pouk v slovenskem jeziku v slovenski šoli, katero tako vzorno in požrtvovalno vodi Slovenski Narodni Dom v Clevelandu. Z resno voljo in dobrimi učiteljskimi močmi se je mnogo doseglo, kar bi bilo sicer popolnoma zgubljenega za naš narod.

Velik greh vsega naroda, nas vseh je, da na enake šole nismo mislili že takoj, ko se je dvignila stavba Slovenskega Narodnega Doma v Clevelandu, ali pa še prej. In res je, da imamo kot narod to napako, da vselej zadnji pridemo k kulturnemu delu, in da se mora prositi in beračiti ljudi za tako eminentno kulturno delo med našim narodom v Ameriki, kot je pouk v slovenščini za našo mladino.

Hvaležni moremo biti le dejstvu, da kadar se naš narod enkrat, četudi pozno, za stvar zavzame, da jo pelje naprej vztrajno in značajno, in ravno to nam je v zadnjih treh letih ohranilo nad 1,000 zvestih in zavednih slovenskih otrok, ki bi bili sicer vtopljeni v morju amerikanizma z znanimi posledicami, kot norčevanje iz jezika lastnih mater in očetov, z zaostalostjo, z narodno brezbrižnostjo, propadanjem slovenskih kulturnih in drugih zavodov, katere smo mi s tako silnimi žrtvami ustanovili in jih negovali v tej novi domovini, da ima ta in oni član naroda korist, duševno in materialno od njih.

Slovenska šola v Clevelandu, bodisi ta ali ona, v Collinwoodu, Newburgu ali kje drugje, kjerkoli so zavedni rojaki ustanovili tako šolo, je naš biser, katerega moramo dobro čuvati, naše duševno, narodno premoženje, od katerega ima narod kot celota trajno duševno vrednost. In ker pohajanje v slovensko šolo ni združeno s skoro nobenimi stroški, in se šole takorekoč same vzdržujejo z raznimi prireditvami, tedaj pač ne bi smelo biti slovenskega očeta in matere, ki se ne bi oprijel prilike in poslal svojega sinka in svojo hčerko k slovenskemu pouku. Koliko jezikov znaš, toliko glav veljaš, je star in pomemben pregovor, in kaj šele moremo reči o potrebi znanja slovenskega, materinega jezika za slovenskega otroka!

Vpisovanje v slovensko šolo za mladino se prične pri S. N. Domu v Clevelandu v soboto, 1. oktobra, ob 9. uri zjutraj, v novem poslopju SND, dvorana št. 2. Pošljite in pripeljite vi, slovenski očetje in matere, svojega sinkota in hčerko, z lepo in prijazno besedo mu vi sami pojasnite pomen takega pouka, in prepričani bodite, da vas bo vaš sin in hči spoštoval in ljubil do konca dni življenja.

Kdaj se prične pouk v drugih slovenskih šolah v širnem Clevelandu, bo naš časopis pravočasno poročal. Za danes le želimo, da ne bi bile naše besede zastonj, da bi se vselile v srca naših slovenskih mater in očetov.

Trije sodniki bodo sodili republikanske voditelje

Obravnava proti peterim obtoženim republikancem, ki so obtoženi poneverbe davčnega denarja, je včeraj popoldne nepričakovano dobila povsem drugačno lice. Vršiti bi se imela porotna obravnava, in od pondeljka naprej so zbirali porotnike vse do četrtka opoldne. Bilo jih je že zbranih 12 porotnikov, ko je zopet nekatere zavrgel državni pravdnik, druge pa zagovorniki, in začeti bi se moralo zopet od kraja. Državni pravdnik Lieghley je dvema izbranima porotnikoma celo očital, da sta bila v zvezi z zunanjimi krogi.

Tedaj se je začelo posvetovanje med državnimi pravdniki in med zagovorniki, ki je trajalo debelo uro. Uspeh tega posvetovanja je bil, da so zagovorniki sklenili, da nečejo porotne obravnave za svoje obtožence, in končno je tudi državni pravdnik pristal na ta predlog.

Sodnik Dempsey, ki je doslej vodil obravnavo, oziroma zbiranje porotnikov, je takoj potem razglasil, da če ne bo porotnikov, da ne bo sam vodil obravnave, pač pa morajo biti trije sodniki. Določil je pondeljek, 26. septembra, za pričetek te izredne obravnave, ki je brez primere v Clevelandu.

Sedaj se gre za vprašanje, kako se bodo sodniki izbrali. Vprašanje je, ali bodo sodili sodniki iz Clevelanda, ali pa sodniki izven Cuyahoga okraja. To se bo odločilo tekom današnjega dneva. Sodniki, ki so letos kandidati za ponovno izvolitev, ne morejo biti udeleženi pri tej obravnavi. Državni pravdnik je za to, da se izberejo domači sodniki, kajti sodniki izven mesta morajo biti posebej plačani, in denarja ni na razpolago. Ako pa bodo izbrani izvenmestni sodniki, tedaj jih bo najbrž imenoval predsednik najvišje državne sodnije Marshall.

Pri tem pa nastane nova zadrega. Predsednik najvišje sodnije je republikanec, in je letos kandidat za zopetno izvolitev. Leta 1928 je bil Marshall kandidat za zveznega senatorja na republikanskem tiketu. In tedaj mu je najbolj nasprotoval Maurice Maschke, vodja republikancev in eden izmed obtožencev v tej obravnavi. Zagovornik Maschketa, odvetnik Kornhauser, je bil leta 1928 poslan po državi Ohio, da je govoril proti Marshallu. Marshall je bil poražen za senatorja, ostal je pa predsednik najvišje sodnije. In ta sodnik naj sedaj izbere dva sodnika, ki naj sodita Maschketa!

Ko so sinoči Marshalla vprašali, če je že dobil zahtevo, da izbere sodnike, je odgovoril, da doslej še ničesar ne ve. Izjavil pa je, da bo storil svojo dolžnost. Sodniki Silbert, Ruhl, McMahon, Kennedy in Harris ne pridejo v poštev, ker so letos kandidati. Ostali sodniki so pa zelo zaposljeni, tako da zgleda, da bodo morali sodniki priti iz drugih mest.

Nikdar v zgodovini Clevelanda se ni vršila še kriminalna razprava pred tremi sodniki. Vsak obtoženec se je moral podpisati, da je zadovoljen s tako obravnavo. Da bodo sodniki sodili mesto porotnikov, izvira iz tega, ker so državni pravdnik kot tudi zagovorniki prepričani, da je nemogoče dobiti v Clevelandu 12 mož ali žensk, ki ne bi že ustvarili si sodbe glede zločina. Tatvina davčnega denarja v Clevelandu je znana slehernemu državljanu, in vsak si je že ustvaril svojo sodbo. Zato je bolj pošteno, da sodijo trije sodniki. Dva glasova bosta odločevala.

—o—

Listnica uredništva

J. K. Žena, ki je državljanka in poroči nedržavljana, ne zgubi svoje državljanske pravice, razven v slučaju, da bi živela s svojim soprogom v tujezemstvu. — Naročnik. Da, pivo je redilno, ako se redno in v malih količinah uživa. Počakajte, da bomo dobili v resnici pravo pivo. — A. K. Ker niste podpisali svoje ime in označili svojega naslova, vam ne bomo odgovorili. Uredništvo mora vedeti s kom ima opravka.

Rokoborba

Po dolgem času bomo imeli zopet enkrat rokoborbo v naselbini. Priredijo jo slovenski fantje od Collinwood Athletic kluba, in sicer v sredo, 12. oktobra, v Slov. Narodnem Domu, ob 8. uri zvečer. Vstopnice k tej rokoborbi se dobijo že sedaj pri Mrs. Mary Kushlan v S.N.D. in pri Beach Cleaners 286 E. 156th St. Obljubuje se izvrstna rokoborba. Cene vstopnicam so prav nizke.

* Kolera je zbruhnila na Filipinskem otočju.

Roosevelt govori na skrajnem zapadu o važnih gospodarskih zadevah

Portland, Oregon, 22. septembra. Governer Roosevelt, demokratski predsedniški kandidat, je imel tu pomemben govor glede državne in narodne kontrole javnih utilitet, to je, vodne sile, elektrike, plina in enakega. V svojem govoru je zahteval, da se pod zvezno kontrolo naredijo jezovi na Columbia reki, da se izpelje St. Lawrence River projekt, in je pokazal na bankrot Insull privatnih interesov, da dokaže, da je narodna kontrola bistvenih potrebščin naroda potrebna. Dvorana, kjer je govoril, je bila tako napolnjena, da so morali najeti še dve drugi dvorani takoj zraven, in vse je bilo natlačeno polno radovednega občinstva. Med poslušalci Roosevelta je bilo zlasti opaziti ogromne skupine delavcev v delavskih oblekah. Ko je prišel Roosevelt v dvorano, je vsa ogromna množica naroda planila kvišku in začela z glasnimi vzkliki za Roosevelta. Mnogo minut je trajalo, predno se je narod pomiril, toda je navdušenje ponovno zbruhnila, ko je Roosevelt, oprt na svojega sina, začel govoriti.

—o—

Asesment društev

Ker je 25. dan v mesecu nedelja, se bo pobiral društveni asesment v soboto, 24. septembra zvečer. Ker pa se vrši v spodnji dvorani S. N. Doma v soboto večer, 24. septembra, plesna veselica, se bo pobiral asesment v gornjih dvoranah, novo poslopje, v sobah št. 1. in 2. Prošeni so tajniki, da vpoštevajo to naznanilo, kakor tudi cenjeno članstvo raznih društev.

—o—

Kraljica je morala poslušati napade

Haag, Nizozemska, 22. septembra. Ko je nizozemska kraljica Viljemina čitala svoj prestolni govor ob otvoritvi parlamenta, sta dva komunistična poslanca v zbornici zaklicala: "Doli s kraljico! Doli s kraljestvom!" Kraljica je mirno čitala naprej svoj govor z visokim, trdim glasom. Oba poslanca sta bila pozneje vržena iz zbornice, in ostali poslanci so priredili kraljici ovacijo.

Roosevelt in Ohio

Na podlagi poskusnega glasovanja, ki ga je vpeljalo pet časopisov v državi Ohio, bo Roosevelt zmagal v Ohio s 600,000 glasovi večine. Pri poskusnem glasovanju je dobil Hoover v Ohio 16,089, Roosevelt 35,287. Za odpravo prohibicije je glasovalo 44,153 za prohibicijo pa 9,099 državljanov.

Banke posodijo

Banke v Clevelandu so sklenile na prošnjo župana Millerja, posoditi mestnim knjižnicam $40,000, da dobi 900 uslužbencev javnih knjižnic lahko svojo plačo za drugo polovico meseca avgusta.

Ruski profesor govori

Dr. Nikolaj Krasnogorki, profesor na univerzi v Leningradu bo imel znanstveni govor v pondeljek na Western Reserve univerzi.

Koncert godbe Bled

Naznanja se nam, da bo imela slovenska godba Bled, ki je edina slovenska godba v Clevelandu, svoj koncert v Slov. Del. Domu dne 27. novembra.

* 143 oseb je bilo ubitih letos v Clevelandu od avtomobilov.

Novi davki so začeli prinašati vladi ogromne vsestranske dohodke

Washington, 22. septembra. Dočim julija meseca, ko so stopili novi davki, odločeni od kongresa, v veljavo, niso še prinesli kaj posebnih dohodkov, pa prihaja sedaj, ko so splošno uveljavljeni, ogromna svota denarja dnevno v zvezno blagajno. Samo v novih davkih, naloženih od zadnjega kongresa, je dobila zvezna blagajna tekom avgusta meseca lepo svoto $79,940,310. Svota novih davkov tako hitro narašča, da je zvezni zakladnik prepričan, da bo deficit, ki se je nakopičil od julija meseca, in ki znaša $395,000,000, koro gotovo v nekaj mesecih pokril. Za gasolinski davek je dobila zvezna blagajna v avgustu mesecu $8,944,857, dočim ga je bilo v juliju samo za $355,000 plačanega. Od novih prodanih avtomobilov je dobila zvezna blagajna v avgustu $886,655 davka, a julija meseca je znašal isti davek le $45,000. Od avto delov je dobila vlada v avgustu $224,000 davka, od radio aparatov $72,848, od fotografskih aparatov pa $10,660. Od navadnega candya je dobila vlada $170,000 v avgustu od mehkih pijač pa $337,000. Davek na elektriko je prinesel $898,000, davek na avto kolesa pa celo $1,200,000, olje za stroje je prineslo $898,000, davek na hmelj in slad pa $335,000, ženske so plačale v avgustu $459,000 davka na svoja lepotila, in davek na vstopnice je prinesel $1,322,000. Skupaj je dobila vlada v juliju in avgustu za $141,000,000 v novem davku.

—o—

Na svetu se dobijo še vedno pošteni ljudje

Chicago, 22. septembra. Da so na svetu še pošteni ljudje je te dni dokazala Miss Lillian Smith iz Wauwasota, Wis. Mudila se je v Chicagi par dni na počitnicah, in je drugi dan hitela na pošto, da dobi svoja pisma poštnoležeče. Izročili so ji pet pisem, izmed katerih so bila štiri njena, toda peto pismo ji je prineslo presenečenje. Ko je pismo odprla, so padli iz koverte bankovci, in sicer šest bankovcev po $100.00, eden za $50.00 in eden za $5.00 ter 22 centov v znamkah. Naslov na koverti je bil: Mrs. Lila Smith, General Delivery, Chicago, dočim je njeno ime "Miss Lillian Smith, General Delivery, Chicago. Pošteno dekle je vrnila denar in pismo pošti.

Tekma balincarjev

V nedeljo, 25. septembra popoldne ob 2. uri se bo vršila odločilna tekma med prvaki od lanskega in letošnjega leta. Prva tekma bo med prvaki letošnje sezone. V prvi skupini so: Henry Princ, Mike Jakim in Anton Godina. V drugi skupini pa Rud. Tomšič, Anton Aučin in Jos. Barbish. Odločilna tekma bo pa med igralci prej navedenih skupin in med prvaki lanskega leta, ki so: Jos. Pugelj, Peter Dujmovič in Jos. Primc. Nagrade so $5.00, $3.00 in $2.50. Tekme se vršijo na prostorih Slov. Delavskega Doma. Prostor je najboljši za balincanje. Zadnjo nedeljo je bilo navzočih nad 300 gledalcev, ki so z zanimanjem sledili poteku igre.

V bolnici

Mrs. Josephine Dolenc, 1143 Addison Road, se je podala v Mt. Sinai bolnico, kjer je srečno prestala operacijo.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado na leto $5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto $5.50 ;pol leta $3.00; četrt $1.75
Za Evropo, celo leto $8.00; pol leta $4.00; za četrt leta $2.50
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljatve naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. HEnderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 224, Fri., Sept 23d, 1932

Slovenska zavest in trgovci

V teh dnevih depresije gleda sleherni, kje bo dobil cenejše blago, več blaga za nižjo ceno, boljše blago za manj denarja. Ni čuda. Kdor je služil pred 5. leti $50.00 na teden, je danes vesel, če dobi $25.00, če sploh kaj dobi, in kdor je dobival $25.00 na teden, je danes vesel, če dobi $10.00 ali par centov več na teden, če ni brez dela.

Pred desetimi ali petimi leti niso naši delavci bili vajeni kupovati v verižnih ali v tujih trgovinah, kajti slednje niso nikdar prodajale na knjižice ali na kredit. Le slovenski trgovci so bili toliko zaupni in prijazni, da so prodajali na knjižice, na trust in kredit, dočim je verižna trgovina zahtevala gotov denar za vsako kupljeno blago, poleg tega, da je verižna trgovina prisilila in še danes prisili kupca, da sam nese domov kupljeno blago, dočim je slovenski trgovec naročeno blago, pa četudi je bilo vredno dostikrat le 50 centov, moral s svojim vozom pripeljati na dom odjemalca — na knjižice.

Kot rečeno, naši ljudje pred 10. in celo pred 5. leti sploh niso kupovali v verižnih trgovinah, ker so bili vajeni jemati blago na kredit, na knjižice, in verižna trgovina našim ljudem, kot tudi drugim odjemalcem ni nikdar dajala kredita. Trust zahteva, da mu takoj plačate v gotovini, zato pa ima denar, a naši slovenski, domači trgovci so bratski in potrpežljivi dovolj, da iz svojega denarja založijo za domače ljudi, jim zaupajo v mnogih slučajih celo leta in leta, in pripetilo se je tekom zadnjih 30 let v naselbini, da so naši trgovci s temi knjižicami in kreditom zgubili stotisoče dolarjev. Ni čuda, da izmed naših domačih trgovcev je eden izmed 100 prišel do kakega denarja, dočim nam tuje verižne trgovine poslujejo z milijoni našega denarja, pa jim nihče ne zavida. Tujec ima lahko vse, domačin pa naj strada, če hoče.

In vendar bi morali tudi v tem pogledu naši ljudje rabiti nekoliko več razsodnosti, pameti in slovenskega čuta. Kajti gre se za njih lastni žep, za njih lastni denar. Uredništvo "Ameriške Domovine" ima tozadevno dobre skušnje. Zlasti v tej depresiji. In ne da bi trdili nekaj, česar nam naročniki in čitatelji ne bi verjeli, ne, prosimo jih, da sami preskusijo in se prepričajo.

Prosimo, da čitate cene, bodisi groceriji ali mesu v petkovi številki "Ameriške Domovine." Precej slovenskih trgovcev, na katere se lahko ob vsakem času zanesete, nudi v posebnih oglasih cene gotovemu blagu. In te cene so v vsakem slučaju gotovo nižje, kot pa morete kupiti isto blago v verižnih trgovinah. Bilo je pretekli teden, ko smo opazili, da so verižne trgovine prodajale n. pr. bušelj krompirja po $1.00, medtem ko ste ga dobili pri naših trgovcih po 90 centov bušelj. In iste verižne trgovine so prodajale pretekli teden funt zelja po 4 cente funt, dočim ste ga dobili pri naših trgovcih po tri in pol. Namen tega članka ni prinesti celo tržnico cen in blaga, pač pa je namen tega članka opozoriti naše ljudi, da odprejo od časa do časa oči in se prepričajo.

Stopite ob sobotah n. pr. po naselbini, kjerkoli ste, in potem ko ste prečitali "AmeriškoDomovino" glede oglasov v katerih naši slovenski groceristi in mesarji nudijo svoje blago po cenah, ki se vam zdijo primerne, poglejte tudi v oglase verižnih trgovin v ameriških listih, pa boste pronašli vselej, da so verižne trgovine za cent ali dva dražje, kot pa naši slovenski trgovci. Pisec teh vrstic ima dovolj prilike korakati mimo verižnih trgovin, ki s kričečimi črkami in številkami na oknih naznanjajo svoje cene. In te cene verižnih trgovin primerja potem s cenami v oglasih v "Ameriški Domovini," ki so redno priobčevani vsak petek, in vidimo takoj, da so naši ljudje v vseh slučajih silno na slabšem, če mislijo, da so na boljšem s kupovanjem v verižnih trgovinah.

Naš domačin, naš slovenski trgovec, se danes bolj kot kdaj prej trudi, da vam postreže z boljšim blagom in nižjo ceno, ker se zaveda, da mora voditi boj z ogromnimi milijonarskimi verižnimi trgovinami, ki navidez sicer nudijo in prodajajo nizko in ceno, toda kdor ima dober pogled, jasen razum in skušnje, bo sprevidel, da temu ni resnica. Oglasi naših trgovcev v domačih listih vam jasno kažejo, da je blago pri slovenskih trgovcih cenejše in bolj sveže, poleg tega pa tehtnica bolj poštena, kot v milijonarskih verižnih trgovinah. Zato so lastniki verižnih trgovin milijonarji — naši slovenski trgovci, s pošteno mero in vago in nižjo ceno, pa komaj živijo in shajajo. Držite se domačinov, držite denar v naselbini, ne pošiljajte ga s podporo verižnih trgovin med milijonarje na borze, kjer s špekuliranjem povzročajo med vami gospodarsko krizo. Slovenska zavest naj kupuje pri slovenskih trgovcih.

D O P I S I

RAZNO IZ GIRARD, O.

Girard, O. — V soboto večer so posetili našo naselbino ugledni možje. Bili so: Mr. Anton Grdina, Mr. Joe Grdina in pa Mr. P. Perenčevič, zadnji zaveden Jugoslovan in prostovoljec zadnje svetovne vojne. On se je vedno boril za osvoboditev naše jugoslovanske države in sedaj stanuje v Warren, O. Bili smo veseli njih obiska, čeravno je bilo že pozno zvečer. Posetili so našo hišo in mi je bila prvič dana prilika, da sem se spoznal z Mr. Joe Grdinom. Ne morem prezreti tega kulturnega delavca. Po poklicu trgovec, pa se vedno z vso vnemo udejstvuje na kulturnem polju. Velikokrat sem mislil, kako je mogoče, da se ta naš narodni delavec tako trudi v vseh ozirih za napredek naroda in za njega kulturo. In ko smo ta večer imeli vsakovrstne pogovore, sem takoj spoznal, da se nisem motil o tem rojaku. Naš Joe je šel čez viharje svetovne vojne in ga je usoda pripeljala v rusko ujetništvo, kjer je pretrpel štiri dolga leta. Tam se je spoznal z ruskimi narodnimi običaji in njegovo kulturo. Zanimal se je za ta narod v vseh njegovih panogah. To priča njegova knjiga "Štiri leta v ruskem ujetništvu." Knjigo je založila leta 1925 Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani in je avtor knjige žel za to njegovo delo jako pohvalno kritiko. Lahko smo ponosni nanj. Upati je, da bo še veliko deloval za blagor našega naroda.

Končno hočem še spregovoriti o našem največjem pionirju slovenske metropole Clevelanda, to je naš rodoljub Mr. Anton Grdina. Povsod, koder potujem, je ime tega narodno zavednega moža v ospredju. To je dokaz, da bo ime tega narodnega borca zapisano za vedno v zgodovini našega naroda. Zasledujem delo tega vrlega moža že zadnjih deset let. Povsod je med prvimi, pa naj bo za eno ali drugo stvar, vedno je njegova pomoč na razpolago. Nikdar ne bodo njegove zasluge poplačane. Pri našem narodu je napaka, da ravno tiste narodne moči ne upoštevamo, brez katerih bi nikdar ne dosegli tistega, kar naš narod danes premore v tej novi domovini. Zato je dolžnost naša, da vsaj damo drobtinico priznanja možem, ki so dali vse svoje moči, da se je narod tako visoko dvignil v gospodarskem, kakor tudi na kulturnem polju. Do vsega tega je veliko pripomogel naš Grdina, ki je mož izrednih sposobnosti in odkritosrčnega značaja. Dokaz temu je, da je že mnogo njegovih nasprotnikov se podalo, on pa še vedno stoji na istem principu, ki si ga je začrtal pred tridesetimi leti. Dokaz so njegove trgovine s pohištvom in pa moderni pogrebni zavod. Podjetja bodo letos obhajala 30 letnico obstanka.

Dolga je doba 30 let, veliko truda in trpljenja je bilo v teh letih. In ker je mož danes še čvrst in zdrav med nami, je naša dolžnost, da se nekoliko ustavimo pri njem in mu čestitamo ob 30 letnici njegovega delovanja s željo, da bi dočakal še nadaljno dobo 30 let. Naša dolžnost je, da se narod poslužuje te trgovine, ki ima na razpolago vse udobnosti, kjer si lahko vsak izbere, kar mu srce poželi. Zadnje čase se je začelo zanimanje za to trgovino tudi po naselbinah izven Clevelanda, ker narod je prepričan, da je vedno prikrajšan v tujih trgovinah. Zato je priporočljivo, da se naš narod poslužuje naše domače tvrdke, kjer bo vedno bolj postrežen kot pri tujcih. Zato, rojaki, ne pozabite Grdinovih trgovin s pohištvom, kadar česa potrebujete. Predno greste drugam, oglasite se v tej trgovini in boste prepričani, da boste dobili boljše blago kot kje drugje. Dokaz temu je, ker trgovina obstoji že 30 let pod istim imenom, kar znači, da ima narod zaupanje do nje.

Ako bomo vršili svoje dolžnosti "svoji k svojim," bo ta naš narodno zavedni mož še veliko lahko storil za korist naroda.

Ravno tako je v slučaju pogreba. Tuji pogrebniki nas izkoriščajo. Zakaj ne bi podpirali svojih domačih pogrebnikov! Daljava nas danes nič ne ovira in vse se lahko uredi v poslovanju med našimi naselbinami izven Clevelanda. V tej zadevi sem že govoril z Mr. Grdino in se je izrazil, da bi bilo jako lepo, ako bi se naši rojaki poslužili svojih domačih zavodov in bi v resnici lahko rekli, da mi lahko izhajamo brez tujih izkoriščevalcev.

Zatorej rojaki v Girardu in okolici, poslužite se domače tvrdke in v slučaju porok si oglejte moderno trgovino pohištva, pa čeravno je v Clevelandu. Bolje boste postreženi, kot pa če greste v Youngstown ali pa drugam. Mr. Grdina ima vsa prevozna sredstva na razpolago in bo vsaka stvar prišla na mesto brez vsakih neprilik. Ne pozabite na te ugodnosti, katere vam nudi ta trgovina ob 30 letnici svojega obstoja.

Končno tudi jaz čestitam temu zavednemu trgovcu za njegove velike zasluge in mu želim še mnogo let, da bi zdrav in zadovoljen vodil svoje trgovine naprej. Bog ga živi!

John Dolčič.

V NEDELJO SE BO VPRIZORILA IGRA "DOMEN"

Cleveland, O. — Sezona piknikov in drugih zabav zunaj na deželi, se bliža svojemu zaključku za letos in kmalu bomo opustili naše izlete v prosto naravo. Tem bolj pa se bomo udejstvovali in prirejali razne prireditve v dvoranah. In da dobi ljudstvo veselje do poseta na predstave že s prvo igro, se je izbralo prekrasno igro "Domen," ki se bo uprizorila v nedeljo 25. septembra v S. N. Domu na St. Clair Ave. pod avspico Ameriške Domovine.

Igra je povzeta iz časa, ko so vladali nad ubogim narodom še grajščaki z železno pestjo in se je moralo vse pokoriti njihovim ukazom in odredbam. Ako kdo grajščaku ni bil po volji, je bil takoj občutno kaznovan, poslali so mu sinove v vojno, od kjer se je le malokdo vrnil radi vednega vojskovanja.

Vaški župani so dobili ukaz, koliko fantov morajo poslati v vojske in grajščak jih je označil, kateri morajo iti. Tako je bil tudi, kot predstavlja ta igra, zaznamovan za vojake Domen, grajščakov nezakonski sin. Opis vsebine je bil v zadnjem času že podan v tem listu, zato ga ne bom tukaj ponavljal.

Pridite k igri! Videli boste može, fante in dekleta, ki predejo, pojo in tudi stepejo se. Slišali boste prisego dekleta v prelepi pesmi:

Ti si meni vse na svetu, ljubček moj;
najsrečnejša med dekleti sem s teboj . . .

V igri je humor, žalost in veselje, dejanje in nehanje našega naroda pod kmetsko streho.

Upati je da bo dvorana S. N. Doma 25. septembra zvečer napolnjena. Imeli boste pri igri velik užitek, in ostala vam bo še dolgo v spominu. Da se napolni dvorana je želeti tem bolj, ker gre ves preostanek za revne družine in kdor more in ima usmiljenje do svojih rojakov, bo gotovo kupil vstopnico. S tem bo otrnil marsikatero solzo svojemu bližnjemu.

Igrovodja in igralci se z navdušenjem trudijo, da bo igra podana v finem izvajanju, prav kot bi se stvar v resnici godila. Tragika in humor, vsega boste imeli dovolj, da se boste jokali od veselja in od žalosti.

Torej v nedeljo 25. septembra vsi v S. N. Dom!

Steve F. Pirnat.

DRUŠTVO ST. CLAIR GROVE ŠT. 98 W. C. SE ZAHVALJUJE

Cleveland, O. — Društvo St. Clair Grove se želi tem potom javno zahvaliti vsem, ki so pripomogli, da je slavnost ob priliki blagoslovljenja zastave, 11. septembra, tako sijajno uspela. Društvo si ni nikdar predstavljalo, da bo vse tako povoljno izpadlo, posebno še, ker so razmere pač slabe in je bilo potreba veliko korajže, ker z enakimi prireditvami je veliko stroškov. Članice so se tega zavedale in šle so vse na delo in storile vse po svojih najboljših močeh. In sedaj prevladuje splošna zadovoljnost, ker poleg vseh plačanih stroškov, je preostala še lepa vsota za društveno blagajno.

Med prvimi se hočemo najlepše zahvaliti botru in botri zastave, Mr. in Mrs. Jos. Želetu za lep dar v denarju, za trobojnico k zastavi, za lepe avtomobile in za vse druge stroške in ves trud, katere ste imeli zaradi nas. Naše društvo vam bo vedno ostalo hvaležno za vašo radodarnost, posebno ker ste vse storili v tako lepem duhu in s tako prijaznostjo, da Va ne bomo nikdar pozabili.

Najlepša hvala očetu zastave, Mr. Bodekerju in materi Mrs. Ani Laurich, za lepe besede in za dar zastavi. Vidva sta bila prva voditelja našega društva in še sedaj, po šestnajstih letih, sta še vedno med prvimi storiti kar največ moreta za lepši procvit društva. Da bi Vaju Bog ohranil še na mnoga leta!

Vsa najlepša hvala županu in županji, Mr. in Mrs. Zaverl in častnim sorodnikom, stricu Mr. Šraj, teti Mrs. Mežnaršič, bratom in sestram: Mr. in Mrs. Zakrajšek in Miss Mary Blatnik ter Mr. Frank Oglarju; bratrancu Mr. Maroltu in sestrični Mrs. Mary Mohar in vsem družicam za darove in za vsa pota in druge stroške, katere ste imeli za to slavnost. Društvo vam bo vedno ostalo hvaležno.

Najlepša hvala vsem navzočim teamom, moškim in ženskim in posebna hvala dekletom Hippler Guards od Waterloo Grove in Louis Stoffel Patrol za lepo korakanje pri paradi, kakor tudi za nastop v dvorani, kjer ste napravili tako lep vtis na navzoče.

In naša dekleta, katera so nas vse tako ganljivo presenetila s prvim nastopom in da počastijo našo agilno delavko, so si izbrale ime "Albina Novak Guards." Najiskrenejša vam hvala za vaš lepi nastop in posebno vaši voditeljici, Sophie Posch.

Hvala lepa sestram Koporc za krasno petje in Richie Glavan, Marion Makovec in Betty Pintar za lepe plese s petjem. Vaši nastopi so veliko pripomogli k zabavi. Hvala tudi Jennie Kral za lepo deklamacijo.

Lepa hvala vsem društvom, ki so se odzvala našemu vabilu in se udeležila naše slavnosti in za darove k zastavi. Naše društvo se vas bo za vedno spominjalo in vam hočemo biti ob vseh vaših prireditvah enako naklonjeni. Vaša društva bodo dobila še posebna zahvalna pisma, ki se bodo prebrala na seji.

Najlepša hvala društvu "Lira" za lepo petje v cerkvi. Posebna hvala pa Mrs. Anici Švigelj za krasno solo petje, kakor tudi Father Jagru za cerkvene obrede.

Hvala lepa listu Ameriška Domovina za sijajno reklamo, katera je zelo veliko pripomogla za lepo udeležbo od strani občinstva. Hvala tudi vsem trgovcem za oglase na plakatih.

Končno se pa prav lepo zahvalimo vsem našim ustanovnicam za navzočnost in vsem našim članicam, ki ste darovale avtomobile, kakor tudi Mr. Frank Zakrajšku.

In najlepša hvala vsem kuharicam, natakaricam in vsem, ki ste pomagale na veselici, ker vaša pridnost je veliko pomagala k tako lepemu uspehu, kakor tudi za splošno zadovoljstvo gostov.

Hvala tudi vsem članicam, katere ste dobile nove članice za to slavnost, kar je veliko pomagalo k napredku društva. Hvala vam vsem za tako lepo polnoštevilno udeležbo popoldne in zvečer.

Ne smemo pozabiti se končno zahvaliti Mr. Frank Keržetu za tako krasno delo na zastavi. Na naši zastavi je v resnici umetno delo in vsa hvala Mr. Keržetu tudi za zmerno ceno.

Hvala lepa tudi Boy Scouts za vodstvo parade in vsem posameznikom, kateri ste na en ali drugi način nam kaj pomagali. Sijajen uspeh naše slavnosti je resničen dokaz, kaj se vse lahko napravi tudi v teh slabih časih, ako prevladuje pri društvu in med odborom lep sporazum in dobra volja.

Naše društvo je zelo ponosno s tem uspehom in vam še enkrat kličemo: najiskrenejša hvala vsem skupaj! Bog vam plačaj za vsa vaša dobra dela!

Odbor
dr. St. Clair Grove št. 98 W.C.

MOJA MAMA

Dobra kot kruhek je mamica
moja.
Kadar sem lačna in ni
skorjice suhe pri hiši — ljubezen
njena me upokoji.

Kadar sem žalostna, me potolaži,
kadar sem bolna, sloni
vso noč v skrbeh nad menoj in
me ziblje.
Zame, le zame živi.

Lepa je, zlata ko jutranja zarja.
Solnce so njene oči,
pesmi najslajše so njene besede,
solze v očeh — biseri.

Pridna je kakor čebela: za druge
noč in dan dela, skrbi.
Tiha in srečna je v svojem trpljenju:
sladko se breme ji zdi — — —

Capone skuša dobiti svobodo na sodniji

Atlanta, Georgia, 22. septembra. Al Capone znani bivši gangež v Chicagi, se je nahajal danes za pol ure na svobodi, ko so njegovi odvetniki na tukajšni zvezni sodniji vložili zahtevo, da se Capone oprosti, ker je baje krivično zaprt. Capone je bil prepeljan na sodnijo in pozneje zopet odpeljan v ječo. Tozadevna obravnava se bo vršila 19. oktobra.

Dnevna vprašanja

1. Koliko mož stalne armade zahteva Nemčija?
2. Kdo je francoski ministerski predsednik?
3. Katerega komunističnega voditelja nameravajo boljševiki odstaviti in kdo bi bil njegov naslednik?
4. Katera dežela v Evropi je šele sedaj začela čutiti krizo?
5. Kdo je vrhovni zdravnik J. S. K. Jednote?
6. Koliko slovenskih volivcev je v 23. vardi v Clevelandu?
7. Kateri volivni okraj v Clevelandu je najbolj močan po Slovencih?
8. Kako se je imenoval prvi governer mesta New York?
9. Koliko bank je zopet začelo poslovati v Ameriki tekom zadnjih treh mesecev?
10. Kateri planet je bolj oddaljen od zemlje, solnce ali luna?

Odgovori na vprašanja

1. 300,000 mož.
2. Herriot.
3. Josepha Stalina, in na njegovo mesto pride najbrž sedanji vojni minister Vorošilov.
4. Francija.
5. Dr. F. J. Arch v Pittsburghu.
6. 3247.
7. Okraj ali precinkt F v 23. vardi, ki šteje 517 slovenskih volivcev in volilk.
8. Peter Stuyvesant. Imel je leseno nogo in je vladal New York za Nizozemce, dokler ga niso 1664 pregnali Angleži.
9. 288.
10. Solnce, ki je oddaljeno 93,000,000 milj, a luna pa le 280,000 milj.

Če verjamete al' pa ne.

Tole mi je pripovedoval prijatelj, ki pa ni nosti verjetna, vendar pa sodite sami.

Poginil je konj na cesti in lastnik ga pusti tam, da obvesti o stvari konjača. Mimo pride mala mravlja, ki se ustavi pri mrhovini in ravno premišlja, kje bi se lotila kosila, ko pridrvi mimo butleger, s polnim vozom pijače. Ravno pri mrhovini avtomobil poskoči in steklenica žganja pade na cesto, kjer se razbije in žganje se razlije po cesti. Mravlja se takoj loti polite kapljice in ko se jo pošteno nasrka, stopi h konjski mrhi, jo prime za rep in reče:

"Alo, dečko, greva domov!"

△

Rekrutje privriskajo po Poljanski cesti v Ljubljano in se zdrenjajo v domobransko vojašnico. V kotu vojašnice je za mizo sedel narednik, ki je zapisoval imena rekrutov in jih potem razdeljeval po stotnijah. Na vrsto pride tudi Susmanov Tone od Malnov, katerega narednik vpraša:

"Ime in naslov?"

"Kaj?" povprašuje Tone.

"Vaše ime in naslov bi rad vedel," renči narednik.

"To bi pa morali sami vedeti, saj ste vi poslali pome," se odreže Tone.

△

Gospodar spikizija pokliče avtotaksij. Ko ta pridrvi, spravi gostilničar tri svoje goste na zadnji sedež, kjer jih lepo posadi enega poleg drugega, potem pa reče šoferju:

"Tega prvega pelji na Waterloo Rd; drugega na Nottingham Rd. in tretjega na Rožnik."

Taksij odpelje, a pripelje v desetih minutah nazaj. Pokliče gostilničarja in mu reče:

"Prosim uredite mi zopet vaše pasažirje, da bodo sedeli po vrsti, kakor jih imam izzložiti. Ko sem namreč peljal čez železniško progo na 72. cesti, je avto nekoliko poskočil in vsi trije pasažirji so se mi zmešali, da ne vem kje naj katerega doli denem."

△

Učiteljica v farmerski šoli: ". . . in potem je neprenehoma deževalo štirideset dni in štirideset noči . . ."

Pa se oglasi farmerski sinček: "Pa so bili potem farmerji zadovoljni?"

△

Farmer najama hlapca, ki je trdil, da ga nobeno delo ne zmuči. Toda že takoj drugi dan farmer vidi hlapca, kako se je lepo vlegel v senco ob njivi in nadvse ljubeznivo počival, skrivajoč se pred pekočimi solnčnimi žarki. Pa gospodar nagovori hlapca:

"Ti, ko si se vkordal, si rekel, da te nobeno delo ne zmatra, sedaj pa v senci ležiš, kako je pa to?"

"Vidite, jaz vedno prej odneham, predno bi imel biti zmatran," mu pojasni hlapec.

△

"Ti, pojdi z menoj, boš imel imenitno zabavo."

"Kaj pa bo takega?"

"Veš, vselej, kadar srečam ongavega Franceta, me ta pri pozdravu vedno potolče po rami, kar mi je jako neprijetno. Sedaj sem pa podložil pod suknjič kos dinamita. Boš videl, kako se bo France opekel, kadar me bo pošlatal po rami."

△

Ko so Zamorca vprašali, kako je volil pri zadnjih volitvah, je rekel:

"Zjutraj sem se odločil, da bom glasoval za republikance, ker so mi dali za moj glas tri dolarje. Toda popoldne so mi dali demokratje dva dolarja in sem potem volil za demokrate, ker so se mi zdeli manj graftarski."

Newburške novice

Nekateri izprašujejo glede romanja v Providence Heights. Letos pojdemo eno nedeljo kasneje, to je tretjo nedeljo v oktobru, ali 26. oktobra. Toliko za danes. Natančnejši program naznanimo pozneje.

Na vse kraje po raznih šolah in univerzah so razkropljeni naši dijaki letos. Če začnemo z onimi, ki so šli v razne katoliške višje šole, potem moramo začeti z Holy Name. Tam so Joseph Perko, ki je že v drugem letu višjih šol. Rafael Godec, eden naših šolskih organistov je v prvem letu. Karoline Cergolj v prvem letu. Paul Zaletel v prvem letu in Pauline Kovačič v drugem. V Cathedral Latin šoli so John Lekan, "Freshie," to se pravi v prvem letu. Nadalje so potem: Rudolf Kenik v četrtem, tako tudi Joseph Perko (sin John Perko) v četrtem, dočim je William Jerič v drugem letu.

O Joseph Šustarsiču smo že popred povedali, da jo je pobral pred mesecem dni v Minnesoto, kjer bo letos graduiral.

V Notre Dame High School najdemo v četrtem letu višje šole: Misses Emily Lekan in Stephania Miklavčič. Više, še višje, najdemo v John Carroll v tretjem letu college Joseph Hočevarja iz E. 110. Street in pa našega dobro poznanega in zelo zaposlenega pomožnega organista Mr. Anthony Rozmana. Naš glavni organist je Zorman, Ivan Zorman. Če prve tri črke njegovega drugega imena obrnete, imate pa Rozman. Zorman in Rozman. Od tam gremo potem še višje in dalje ven iz mesta, v mesto Chicago. Tam dobimo na Layola University Anthony Vičiča in Adolf Perkota, brata od Dr. Perkota. Od tam se povrnemo nazaj v Cleveland in obiščemo druge vrste šolo, St. Mary's Seminary, kjer dobimo Ludwig Kužnika v tretjem letu teologije, to se pravi, če bo ustvarjen in mu Bog da zdravje, da bo prihodnje leto že izdelal in bo naš prvi tukaj rojeni novomašnik. Ludwig Kužnik se je vedno izkazal pametnega dijaka in tudi praktičnega. že lani nam je pomagal pri krščanskem nauku na Prince Ave., kjer je število otrok preveliko za enega učitelja. Nadalje pa pojde Joseph Shuster, katerega škofija pošilja v Inomost, Austria, da bo tam dovršil svoje teologične študije. Joe ta teden odpotuje proti Evropi. Želimo mu uspeha, zdravja in ustrajnosti v poklicu, katerega si je izbral.

To, mislim ,da so vsi študentje kateri so po raznih katoliških šolah. Mogoče je še kateri, ki mi ne vemo zanj. Naši dijaki imajo to slabo navado, da se kar izgubijo in malo jih je, ki bi se prišli poslovit ali povedat, kam gredo. Vsak patir pa bi rad vedel za svoje ovce, zlasti, kadar gredo v daljne kraje. Nekaj nasvetov bi ne škodovalo nobenemu pred odhodom. To so mladi neiskušeni ljudje. Zanjke za take so nastavljene noč in dan. Povsod jim je treba velike pozornosti.

Še posebno je treba pozornosti onim, kateri gredo v nekatoliške šole. Po naših višjih publičnih šolah so verni in krščanski učitelji le izjeme. Vera v Boga je veliko profesorjem v nekatoliških šolah le bajka, kateri se posmehujejo in zaničljivo o njej govorijo, kjerkoli si upajo. Ravno ta teden je učiteljica v South High šoli, kamor pohaja največ naših otrok, zasmehovala jih zato, češ "vi verujete da je Bog." Zlasti se to dogaja po višjih šolah, kakor so kolegiji in univerze. Zato je potreba tem večje pazljivosti od staršev, kateri pošljejo svoje sinove in hčere v take šole.

Za vse one deklice in dečke, ki pohajajo letos v javne višje šole, bomo imeli takozvani "Study Club." Tam bomo držali pouk o raznih zadevah, ki so takim potrebni. Tukaj se jim pa tudi nudi prilika, da povprašajo glede raznih moralnih vprašanj, katere mogoče slišijo razpravljati na dvomljiv način. Vsi lanski in letošnji graduanti naj se čim preje vpišejo v ta study club. S tem ne mislimo držati kake posebne šole. Tukaj se bo razmotrivalo o najraznovrstnejših vprašanjih in tega se bodo udeležili vsi. Vsak bo lahko povedal ta svoje ali pa poprašal, kar želi.

Baseball club, "Lawrentians" so prav dobro in zmagovito šli skozi letošnjo sezono baseballa. V precej večjih bitkah so prišli kot zmagovalci ven, kakor pa poraženci. Bojevali so se vedno v lepem sporazumljevanju in složno. Tudi ljudje so se letos zelo zanimali za to, Ker so pa s takimi bitkami vselej združeni tudi stroški, prireja ta club v soboto večer v Narodnemu Domu na 80. cesti zabavo in ples. Vsi ste vabljeni na to zabavo in ni dvoma, da jim boste v tej zadevi pristopili na pomoč, ker so dali mnoga razvedrila in številne ure zabave, ki so jo vam dali s svojim dobrim igranjem čez poletje.

Joe Košak je zadnje čase vedno vesel. Temu ni uzrok to, da se kmalu prične njegova velikanska preša gibati, ampak vsemu temu je uzrok mala princezinja, Valeria, Ančka, katero so dobili od nekod, morda od Sears Roebuck and Co. Vsekako pa pravi Joe, da bo delil le chewing gum in ne cigare. Cigare se menda dajejo le na prince. Botra sta Frank Miller in Rose Košak.

Ciril Šuštaršič je zadnjič prišel naznanit, da so dobili enega malega Cirilčka, katerega naloga za nekaj let bo da bo pridno spal pa jedel in rasel ter se redil. Frank in Angela Šuštaršič sta ga prinesla h krstu.

Naznanjamo danes tudi vsem faranom, da se s prvo nedeljo v oktobru spremeni nedeljski red Prva maša bo ob 6. Druga bo pol 8, tretja ob 9, četrta ob 10 in zadnja 11:15. Pri tej zadnji maši, ki bo vedno kratka, bo vse v angleškem jeziku. Te naj se udeležujejo zlasti mladi, kateri so se do sedaj drenjali med otroke ob 9. Naj imajo šolarji to mašo sami zase in za tiste starše, ki svoje otroke od daleč pripeljejo. Vsa odrasla mladina in tudi odrašujoča pa naj se udeležuje zadnje maše ob 11:15 od 2. oktobra naprej.

BITKA SE NADALJUJE V COLLINWOODU

Collinwood, O. — Nam delavcem je napovedan boj od strani kapitalizma, da se moramo trpko boriti za obstoj našega življenja. Vse, kar je v vrstah delovnega ljudstva, bije obupni boj za obstoj, naša društva, organizacije in njih članstvo ter naši narodni domovi, vse pritiska kriza že skoraj tri leta, in v tem, nastane vprašanje: koliko časa smo še v moči kljubovati? Ako ta zajedalec depresija, skoraj že ne pusti, ne bomo mogli več dolgo vzdržati; samo še upanje na boljše čase nam daje poguma, da se postavimo v bran poginu.

Pevski zbor "Jadran" hoče živeti in kljubovati zastoju naše ga društvenega življenja, poradi tega priredi zbor v petek dne 23. septembra družaben večer za svoje znance in prijatelje. Vabimo vas, da pridete in v veseli družbi pozabite na dobrote, katere nam je Mr. Hoover dal. Prijazno se vabi prijatelje zbora, da se odzovejo našemu vabilu in se z nami v družbi pevcev in pevk "Jadrana" poveselijo. Zabava je vstopnine prosta in serviralo se bo tudi brezplačno večerjo pri pogrnjenih mizah.

In v nedeljo 25. septembra zvečer pa otvori direktorij Slovenskega Delavskega Doma jesensko sezono s koncertom, pri katerem sodelujejo naše najboljše narodne moči. Vstopnina h koncertu je samo 40c in v tem je tudi vključen ples v spodnji dvorani po dovršenem programu na odru. Za ples bo igral orkester 8 mož slovenske godbe "Bled."

In pred početkom koncerta, v nedeljo popoldne, se bo nadaljeval boj med balincarji Slovenskega Delavskega Doma. Ob 1. uri popoldne se udarimo za čast in nagrado "balincarjev," nagrada je razdeljena v tri dele in sicer prvo, drugo in tretjo v svoti $10.00. R. Tomšiču sem že zadnji teden prerokoval, da bo nesel zmago za klobukom v klubove prostore in on je tudi to napravil ker je dobil zmago; smejal se je tako na široko z odprtimi usti, da sem mu vseh 52 zob preštel. Rudi, korajžo, morda bo tudi v nedeljo sreča mila ali bolje povedano "znati je treba." Tudi Peter Dujmovič bo v nedeljo igral in on igra "safety," nikdar ne vrže bole zastonj in tu je zmaga v opasnosti, samo da bi mu bila črta prekratka. Peter, podati se pa ne, zmaga mora biti tvoja pa magari če kličemo sanitejce na pomoč. Joe Primc me je obsodil, da nisem zanič; trdi, da on vrže bolo bliže balinčka z levico kakor pa jaz z desnico. Seveda, on je levičar. Veš, Joe, če bi bil jaz igralec "foot bola," bi tudi balinco sunil kar z nogo. Pugelj pravi, da bodo čempini že v nedeljo dopoldne igrali za prvenstvo. Ej, Joe, kaj pa tile fantje ne štejejo nič: Jakin, Aucin in T. Godina, saj ne bo šlo tako lahko kakor si mislite! Kaj ni Aucin dobil leta 1930 drugo nagrado? Ali ni za v nedeljo opravičen računati na prvo? Toda, Tone, jaz imam malo upanja. Pugelna, Dujmoviča in Primca tudi vsa japonska artilerija ne prežene iz njihovih pozicij. Tudi Toni Godina prakticira že cel teden doma v kevdru. Bomo videli v nedeljo kaj se je naučil; samo da ne bi šel domov kot oblita kokoš. Jakin že celi teden molči, ampak v nedeljo po "fajtu" bo pa prišel k besedi in ne samo on, tudi jaz mu bom sekundiral. Kakor izgleda, bo vroče, akoravno bo pihala sapa od severa. Pridite v nedeljo popoldne na eksercir platz S.D.D. Zabave bo zadosti, sami "championi" se bodo udarili in predstavljen vam bo novo izvoljeni kralj balincarjev. Morda bo želel boja tudi kralj balincarjev iz leta 1930. Ako on poseže v boj, potem mili mi bratje, tolkli se bomo toliko časa, da bo v auditoriju zaigrala godba Bled. **Henry Prince.**

NAJMLAJŠA IN NAJMANJŠA DRŽAVA

Najmlajša in najmanjša država na svetu je vatikanska država, ki pa ima razmeroma največ muzejev, knjižnic in cerkva. Zelo dobro je preskrbljena ta državica tudi s telefonskimi in radijskimi aparati. Ima tudi svojo vojsko in policijo, čeprav šteje le okrog 700 prebivalcev. Pravijo, da se razlikuje vatikanska država od drugih v tem, da ni v njej nič naprodaj, niti ne moreš v njej ničesar prodati. Trgovin tam res ni, pač pa se da z marsičem trgovati, zlasti s tobakom. V Italiji je tobak zelo drag, v Vatikanu, kjer ni carine, pa zelo poceni. Zato se Italijani v Vatikanu radi zalagajo s cigaretami in cigarami. V vatikanski državi je edina kavarna, kjer lahko dobiš skodelico kave ali čašico vermuta. Posečajo jo navadno gostje, ki se vračajo od maše. Njim je tudi namenjena. Katoliški mašnik ne sme pred mašo ničesar zaužiti, ker pa mnogi duhovniki, ki hodijo v Vatikan maševat, daleč stanujejo, jim je kavarna zelo dobro došla. Med 9. in 2. uro vlada v papeževi državi živahno življenje, od 2. do 4. je pa Vatikan prav za prav zaprt. V tem času vatikanska gospoda obeduje. Popoldne je v Vatikanu mirno. Ceste so prazne, le tu in tam vidiš švicarske gardiste v uniformah, kakor si jih je bil zamislil Raffael.

FR. JAKLIČ:

PEKLENA SVOBODA

Povest o ljubljanski in ižanski revoluciji leta 1848

Krivanoga in njegovi prijatelji pa si niso bili še na jasnem, kako bi vpeljevali svobodo na Ižanskem, kjer ni bilo mitnic, ne Metternichovih podob, kjer ni bilo velikih steklenih izložbenih oken in z blagom založenih štacun in bi se ne mogli shajati nikjer, ako bi razbili tiste gostilne, ki so na Studencu.

"Tlaka in desetina je preč! Ne bo nas drla graščina več!"

Ukanje se je razlegnilo na Igu po teh besedah, burno ukanje na kvatrno nedeljo v postu takoj po prvi maši v cerkvi sv. Martina, kjer je prečastiti gospod France Prusnik v potu svojega obraza priporočal svojim ljubim faranom mir, mir, mir in red!

Toda namesto miru in reda, ki ga je priporočal, je udarjalo v župnišče skozi okna ukanje in divje vpitje.

"Udri, Cecman! Udri!"

Tako se je bil razmajal Ižanec tiste dni, ko je bila prišla v deželo svoboda in je frajost nosila žezlo. In gospod župnik je izprevidel, da njegove iskrene besede niso našle odmeva v srcih njegovih faranov.

"Vse dol!"

Pri "Zlati kočemajki" se je kar trlo gostov. Polne so bile pa tudi druge gostilne, celo pri "Pustem Janezu" je bilo toliko prometa, da ni bilo dovolj posode in ni bilo nobenega prostorčka, kamor bi človek sedel in čakal, da bi prišel na vrsto.

Kajpada niso bili ljudje samo s Studenca, temveč večinoma iz vasi izpod Krima in s hribov, ljudje, ki so bili kar omamljeni od nepričakovanih novic, pijani duha "frajosti" ter presrečni od napovedane odprave tlake in desetine.

Seveda so bili vmes tudi dvomljivci, starokopitneži, ki si niso mogli misliti, da bi bilo drugače, da bi živeli brez tlake in desetine.

Tem so dopovedovali na vsa usta, so jim trobili na uho od desne in leve, da je cesar dal "ven" svobodo in je cesar "vrgel dol" tlako in desetino.

To so bile kajpada prelepe stvari, da bi jih mogli koj verjeti.

"Pa četudi ni res. Pri nas je tlaka in desetina proč!" je vpil Maček iz Podgozda. "Nihče me ne prisili več, da bi šel na tlako. Noben graščinski zelenec naj se mi več ne prikaže krog hiše, ako hoče imeti glavo celo. Graščak mi ne bo več odkazoval hoj, ki jih bom podiral po svoji volji. Tako bo vse dol. Sami bomo vrgli tlako in desetino. Pa naj me zlodej vzame, ako ne bo tako!"

Maček je udaril z roko po mizi, da je bolj pribil svoje besede.

"Tako je! Ta je prava! Sami si moramo narediti pravico!"

Matjaž iz Loke je skušal nekaj ugovarjati, češ, da si nihče sam pravice delati ne sme in ne more, toda ni utegnil uveljaviti svojega mnenja, zakaj od vseh strani so vpili nanj:

"Kaj boš ti, ki se z graščinci bratiš in s fajmoštrom držiš. Kaj si ti kakšen kmet, ki tako govoriš? Molči, ker si tako neumen!"

In tako se je godilo vsakemu, ki je kaj ugovarjal, posebno so pa slabo opravili oni, ki so menili, da imata tudi graščina in farovž še nekaj pravice in da ne gre, da bi ju kar tako porušili.

"Tako je neumen, da bi se šel še danes nanovo v tlako vpisat," je vpil Krivanoga in kazal Matjaža. "Ta bo še k narodni straži pristopil! Le glejte ga! Graščino bo varoval in fajmoštra! Pruštof si sleči, ti nisi naš!"

Matjaž ga je zavrnil:

"Saj tudi ti nisi v pruštofu!"

"Pa imam srce na pravem mestu in možgane v redu. Pa mi povejte, kdo bolj s kmetom drži: jaz — ali Matjaž, ki misli, da mora tako ostati, kakor je bilo, da mora biti graščak v sedlu in kmet na repu! Kdo ima bolj prav?"

"Tone ima pravo besedo! Tone je naš, čeprav nima ne grunta in ne pruštofa!"

Tako je zavpil Malnarček in je potrdil Maček in jih je pritegnilo nebroj: "Tone ima prav! Tone je naš! Nihče ni tak!"

Matjaža so pa nagnali:

"Podrepnik graščinski! Petolizec gosposki!"

Matjaž je moral kar umolkniti, tako so ga grdo gledali, Krivanoga je pa govoril:

"Samo eno bom še zinil, pa nič več. Zadosti sem vam že oči odpiral, da je lahko vsakdo izprevidel, koliko je ura. Vse je dol! Tlaka in desetina! Svoboda je! Frajost je! Kmet ni nikomur več v strahu! Ižanec, ali veš, kaj je to? Ne graščak ne gospod ti ne bo ukazoval! Ti boš svojo njivo sam oral, graščak pa tudi svojo. Kar boš požel, boš sam vse omlatil. Nihče ti ne bo prešteval snopja, nihče ti ga pulil iz kozelca, ne graščak ne gospod. Tudi, pasji snop je proč! Kar je na tvoji zemlji zrastlo, je samo tvoje in božje!"

"Pa tudi hoja v gori je naša!" ga je prekinil Maček iz Podgozda. "Saj je vse naše! Kmet je zasejal gozde in jih trebil. Kmet je redil graščaka in babo njegovo in otroke."

"In pa graščinske kobilice, tiste zelene, ki hočejo vse požreti in pobrati po naših gruntih," je zinil Malnarček.

"Vse moramo prerediti, kar se suče okrog graščine," je golčal nadalje Maček. "Nič ne delajo, pa se rede, da kar lezejo narazen. Le glejte jih! In hiše smo jim zidali. Kmet je trpel in njegova živina je trpela, ko je vlačila skupaj kamenje in les. In čigavo je sedaj vse to? Graščak pravi, da je njegovo. Jaz pa pravim: vse je naše! Mi smo delali, naše je. Nihče nam ni plačal, še 'božjega lona' nam ni nihče privoščil. Ali ni tako?"

"Tako je!" se jih je oglasilo več.

"Vse je tako, kakor ti praviš," je povzel zopet Krivanoga. "Kmet je delal, graščak je pa spravljal."

"Pa urbar je pisal, urbar!" je viknil Ahtik. "V urbarju je vse na levo, da je graščaku na pravo. Urbar moramo popraviti."

"Pa tudi urbar dol, ne samo desetina in tlaka! Nič več ne bodo pisali vanj. Nobene nove krivice več!" je vikal Tone, da so morali vsi umolkniti. "Sam presvitli cesar se je spuntal graščakom in potegnil s kmetom, mi naj pa roke križem držimo in gospodi še na novo tlako hodimo? Kdo je tako neumen, da bi šel še enkrat na tlako, na novo tlako pri narodni straži? Cesar nam je dal svobodo in prostost. Graščaki in tisti, ki z njimi drže, hočejo pa kmeta pritisniti na novo tlako!"

"Le poslušajte!" je vzkliknil vmes Malnarček.

"Narodno stražo hočejo vpeljati, da bi jim varovala, kar so si skozi veke po krivici nagrabili. Tlaka! Tlaka graščaku in gospodu! Tudi ta tlaka bo prišla v urbar. Kdor se pojde vpisat k narodni straži, pride v urbar in bo na veke gosposki tlačan, nihče ga ne bo mogel rešiti. Cesarsko povelje velja le za staro tlako. Sedaj veste!"

(Dalje prihodnjič)

Medved ubil kanadskega farmerja

Emerson, Manitoba, 23. septembra. Pri poskusu ubiti medveda, ki je zašel na njegov vrt, je 65 letni farmar George Kawrila zgubil svoje lastno življenje, dočim je njegovo ženo pri pogledu na medveda zadela kap in je umrla. Medved je splezal na drevo, in farmar je hitel v svojo hišo po puško, s katero je ustrelil medveda in ga zadel v glavo. Potem se je pa s svojim sinom vrgel nad medveda, da bi mu z nožem dal smrtni udarec, medved je pa s taco pri tem tako silno lopnil po farmarju, da se je slednji na mestu zgrudil mrtev na tla. Medved se je zavlekel po tem dogodku v gozd, kjer so ga pozneje umorili.

V West Virginiji je manj brezposelnih

Washington, 23. septembra. Šest lastnikov večjih premogovnikov in gozdarskih podjetij v West Virginiji je sporočilo predsedniku Hovoerju, da se brezposelnost manjša v West Virginiji.

Bolgarska podi tujezemce iz države

Sofia ,22. septembra. Bolgarska država je odredila, da se mora dajati prednosti pri delu le bolgarskim državljanom. V Bolgarski je kakih 6,000 tujezemcev, ki so zaposljeni, in ki bodo sedaj zgubili delo.

Čistilec cest je posodil mestu denar

Holyoke, Mass., 22. septembra. John McElligott, 60 let star, ki živi v pokoju, in ki je bil 30 let čistilec in pometač cest, je posodil danes mestni vladi $10,000 po 6 odstotkov obresti. McElligott je delal 30 let za mesto in je služil od $12 do $24.50 na teden.

MALI OGLASI

Stanovanje
se odda, 5 sob, kopališče, garaža, zgorej. Vprašajte na 19308 Shawnee Ave., blizu 185. ceste. (227)

Iz urada Slov. Nar. Doma 6409 St. Clair Ave.
Naznanja se vsem tajnikom društev, ki pobirajo asesment v S. N. Domu, da se bo v soboto večer, 24. septembra, pobiral asesment v gornjih dvoranah Doma, v sobah št 1 in 2. Ker se vrši plesna veselica v spodnji dvorani, je nemogoče slednjo rabiti za pobiranje asesmenta. Prošeni so vsi tajniki in članstvo, da to naznanilo vpoštevajo. — John Tavčar, tajnik SND.

Kdor želi
lepe kokoši, od 4 do 6 funtov težke, po 20c funt, lepe piščance od 3 do 5 funtov težke, po 20c funt in jako lepo, svežo mlado prasetino, po najnižji ceni, se naj zglasi pri
Anton Ogrinc
6414 St. Clair Ave.

Stanovanje
se odda, na 70. cesti, hiša sama za sebe, pet sob elektrika, klet in veliko podstrešje. Cena $18 na mesec. Pozve se pri Anton Ogrinc, 6414 St. Clair Ave. (225)

POSEBNO NIZKE CENE ZA PETEK IN SOBOTO!

Zastonj 3 ft. domačega kislega zelja, ako kupite 6 ft. domačih suhih klobas za samo $1.00.
Sveže riževe in krvave klobase, 7 za 25c
Mleto meso, mešano, ft. ------12c
Fine vinarice, ft. ---15c
Govedina za juho, ft. 10c
Najboljša mast, 3 ft. 25c
Najboljša salama, funt samo -------22c
Imamo tudi veliko zalogo vsakovrstnega doma sušenega mesa. Se vljudno priporočam slovenskim gospodinjam.
FRANK SKULY
6313 St. Clair Ave.
Tel. HEnderson 4968

Naprodaj sta
dva soda za vino, po 400 galons. Se zamenjata tudi za grozdje. Vprašajte na 19404 Mohican Ave. Tel. KEnmore 4597-J. (228)

V najem
se odda lepo stanovanje v S. N. Domu, ima štiri čedne sobe, za gorkoto in gorko vodo skrbi S. N. Dom. Kdor želi imeti lepo stanovanje po nizki ceni, naj se takoj zglasi v uradu S. N. Doma. (224)

POZOR, GOSPODINJE!

Vljudno vas opozarjam na sledeče nizke cene na blagu, kot spodaj omenjeno:

Round steak, ft. ---15c
Sirloin in porterhouse, ft. --------18c
Veal steak, ft. -----23c
Veal chops, ft. -----17c
Veal roast, ft. -----12c
Teletina za filanje--11c
Mleto meso, ft. ----10c
Meso za juho, ft. ---10c
Govedina za pečenje, ft. ----15c
Prata v komadih, ft. 13c
Narezana slanina, ft. 15c
Male šunke, ft. ---10½c
Suhe klobase, 3 ft. za 50c

Posebnost za ves teden od 24. septembra pa do 30. septembra
Poskusite naše salame!
Najfinejše salame, funt samo -------25c

Se toplo priporočam cenjenim gospodinjam za obila naročila.

JOS. TISOVEC
16224 Arcade Ave.

Delo išče
priletna ženska, sposobna za vsa hišna opravila. Vprašajte na 6704 Schaefer Ave. (226)

Stanovanje
se da v najem, 5 sob in kopališče. Vprašajte na 1253 E. 60th St. (224)

V najem
se dajo tri sobe za $12.00 na mesec, štiri sobe za $14.00 na mesec, 5 sob za $17.00. Vprašajte na 1011 E. 64th St. (225)

VSAK DAN

Pri nas dobite najbolj okusno domače posušeno meso. Imamo vsakovrstne komade.

Suha prata, funt, ...15c
Novo kislo zelje, 3 ft. 10c
Riževe in krvave klobase, 5c komad, 6 za 25c
Sveže mesene klobase, 2 funta za 25c
Pork shoulders, mladi in pusti 10c
Pork chops, v komadih, funt, ...15c
Teletina za filanje, lepa bela, ...12c
Teletina za ajmoht, ft. 10c
Lepo meso za juho, ft. 10c
Okusne vinarice, 2 funta za 25c
Mleto meso, mešano, 2 funta 25c

Samo v sobotah dobite naše najboljše suhe klobase po 16c funt. To je posebnost, samo za soboto. Vsak petek imamo sveže ribe brez kosti.

Se vljudno priporočamo za obila naročila.

MATT KRIŽMAN
1132 E. 71st St.
6220 St. Clair Ave.

ARNOLD ZWEIG:

Slučaj narednika Grише

Za "Ameriško Domovino" prestavil M. U.

Proti jutru je nastala nevihta, ki je daleč naokoli očistila vse ozračje. Le redkokdaj je bil v tem času kak dan tako svež, vesel in srebrno moder, kakor je bil ta osmi dan avgusta. Že v prvi zori je sedel Bertin ob svoji mizi ter pesnil. Docela se je zatopil v svojo novo komedijo, tako da se niti ni zanesel, da se je ura že pomaknila na deveto. Nekdo je potrkal na vrata, vstopil je Langermann. Sedel je k Bertinu ter si pomagal do ene Bertinovih svalčic. Nato je pričel govoriti o predstoječih nevarnostih: čakalo jih je novo "morilsko delo" in vsesplošni zdravniški nabor. Bertina novi nabor ni skrbel, ker je pač spadal k divizijskemu štabu, ki je bil v operacijskemu ozemlju, ter se tudi ni imel zato bati kakega "frontdiensttauglich." Docela različen pa je bil položaj korporala Langermann-a, ki si je pomagal od navadnega sluge do kommandaturnega pisarja v Mervinsku. Bertin je bil na varnem, ker je vedel, da ga varuje neprestano odhoda v same strelske jarke štabni narednik, ki je vedno pripomnil na vseh spisih tikajočih se Bertinove osebe: "nenadomestljiv."

Langermann pa je prosil Bertina: "Ali ne bi mogel česa zame storiti, prijatelj? Mar ne rabite tu kakega pomagača? Ako me zopet pošljejo na fronto, si sam odrežem palec."

Bertinu se je Langermann smilil, pač mu je pa moral povedati, da mu na noben način ne bi mogel pomagati. Nato ga je vprašal, kaj še želi. Langermann pa je dvignil glavo, kakor človek, ki se je nenadoma zbudil iz spanja ter dejal: "Prišel sem po razsodbo."

Bertin ga je takoj razumel. Takoj je vstala pred njegovimi očmi podoba Schieffenzahna. Ne da bi dali diviziji časa za ugovor, je nekdo obvestil Kommandaturo, a sedaj je bil tu korporal Langermann — ne vedoč, da je prišel po Grišino smrt — da prevzame listine. Da je prišel Langermann po listine popoldne, bi se bil gotovo Bertin spozabil ter bi bil govoril več, kakor pa bi smel, zapletel seveda gotovo po nepotrebnem sodnega svetnika v neprijetnosti. Tako pa je bil sedaj še čisto svež in miren. Takoj je uvidel, da ne ve korporal Langermann o ozadju zadeve še ničesar. Zato je skušal stvar zavleči na zvijačen način. Pričel je tajinstveno: mar ni Langermann še slišal, da se zadeva Bjuševa vleče že delj časa? Sam ekscelenca je v stvar zapleten: govoril bo z ljudmi v Bialystoku osebno, a kdorkoli bo stopil ekscelenci v tej stvari na pot, bo pač moral občutiti neprijetne posledice. Ali ima Langermann v uradu kake sovražnike?

In Langermann je postajal nervozen. Kadar je korporal spoznan samo "sposoben za stražno službo," a je ponovni zdravniški pregled pred vrati, je pač zanj nezdravo — pa naj bi imel še tako prav — ako se spodtakne nad njim general, baš tako nezdravo in nesmiselno, kakor bi bilo, ugrabiti slonici mladiča. In tako se je globoko oddahnil, ko mu je predlagal Bertin, naj bi zadevo nekoliko odložil, seveda ne za dolgo: le za dva, tri dni.

"Najbrž je kaka pomota," je napeljeval Bertin. "Kolikor vem jaz, se ta obsodba ne bo izvršila. Kar pozabi na stvar in ne skrbi: ako bo potreba, bo razsodbo in tudi navodila poslalo kommandaturi sodišče samo."

Langermannu se je zdela taka rešitev čisto na mestu. Seveda, omenjati in treba nobenega imena, če bi slučajno kdo kasneje poizvedoval; poleg tega ga ne bo nihče mogel obdolžiti, da se je zoperstavil ukazu "svojega starega." "Dobro, tedaj," je dejal in vstal. "Seveda boš skrbel ti, da bo šla stvar pravo pot?"

Bertin mu je znova zatrdil. Ko je bil sam, je Bertin zopet dobro premislil svoje načrte. Sicer ni prejel nobenega ukaza, naj zadrži listine, to pa zato, ker ni nihče pričakoval, da bi Schieffenzahn tako vražje in nepričakovano naskočil. Zato je Bertin v tem pogledu delal do gotove mere na svojo lastno odgovornost. Po kratkem premisleku pa je prišel do zaključka, da je popolnoma na varnem. Trenutno je bil Schieffenzahnov napad odbit. Kljub temu pa je hodil Bertin precej nemirno po sobi. Njegovi stihi so takoj izgubili vso sladkost: medenj in nje se je na mah postavil bledi profil z dvema globokima zarezama okoli zgornje ustne — Schieffenzahn. Po kratkem premisleku je stopil k telefonu ter obvestil o dogodku Posnanskega, ki je sedel baš pri zajtrku. Ta se je razburil: "Seveda Schieffenzahn vsepovsod!" Nato je pohvalil Bertinovo diplomacijo ter se odločil, da stopi k Winfriedu, da potom njega dobi od generala zagotovilo, da ne bo odnehal

Winfried je široko odprl oči. Ekscelenca seveda ne bo odnehala. Kommandatura naj se nikar ne norčuje, kajti zadeva še ni rešena in še je ljudi, ki imajo nekaj veljavnejše besede, nego pa oni. In dogovorila sta se, da ne smejo oni ljudje preko ceste dobiti v roke razsodbe in tudi ne oblasti, da jo izvrše — ,ako ne padejo od neba sami čudeži.

Pol ure kasneje je Posnanski telefoniral Kommandaturi ter jih vljudno in prijateljsko opozoril, da se je moralo pač pripetiti neko nesporazumljenje — celo sedma B sekcija je podvržena zmotam — kajti slučaj Bjuševa ni še docela raziskan. Ako pa rabijo v tem oziru potrdila, naj se seveda obrnejo uradnim potom do ekscelence, kot najvišje pravne oblasti.

Korporal Langermann je zadovoljno žvižgal ter ni vedel, da se je zavrtela celo mogočnejša mašinerija, da ga reši skrbi.

Medtem so papeževi poskusi, da neha vojno, navzeli v Berlinu in velikem glavnem stanu bolj konkretno obliko. Seveda, ničesar ni bilo še rečeno o Alzaški in Loreni in tudi ničesar o vzhodnih provincah, pač pa je bila iztegnjena le tipalka glede Belgije. To pa je bilo seveda čisto dovolj, da je razburilo najmanjšo stranko v cesarstvu, stranko generalov, industrijalcev in profesorjev. Ker je že nekdo obodril papeževega nuncija, da je posredoval — morebiti je spadal ta bodrilec med dvorjanike, morebiti je bil ta v sami osebi cesarja — je pač rešitev "Vatterland-a" bila vse težavnejša in nujnejša, tako da je moral pač Albert Schieffenzahn posvečati pozornost vse važnejšim stvarem, nego pa vprašanju, dali naj smatra von Lychowa divizija zadevo Bjuševa kot odgodeno ali pa kot causa judicata. Še več: operacijska sekcija v Brest-Litovskem, s smodko ali svalčico v ustah, je vestno zasledovala zavzetje Kurlandije, Livonije, Estonije in polovice sveta Nemčija je gotovo zasadila svoje čekane v vzhodne province: vršila so se ogromna gibanja čet, katere so prevažali tudi z zapadne fronte in jih spravljali v zvezo s pomorskimi silami z namenom, da si zagotove otoka Osel in Dago — malih nepomembnih kupcev peska — za ceno tisočev mladih življenj. Schieffenzahn je hotel nuditi pruskemu kralju nekoliko več prostora za razgib s tem, da mu pokloni kneževinsko krono Kurlandije — in Kurlandija je bila baš pred Finsko — ter obenem s tem zamori vsako klepetanje in neskončno besedičenje o miru.

Le mala sprememba je dokazovala, da se Kommandatura nekoliko bolj zanima za Grišo. Dodelili so mu posebno stražo v osebi korporala Sachta, ki je imel jetnika spremljati, kadar je šel iz zaporov z nabito puško, kar je bilo seveda korporalu neizmerno pogodu. In tako je dejal Posnansky že neštetokrat Bertinu ali pa si mislil pri sebi: "Ko bi le vedel, kaj Albert pravzaprav namerava! Prav hudičevo zna molčati."

PETO POGLAVJE

Žganje

Babka je živela v Veresejevi hišici kakor prosta, neodvisna mačka, ki prihaja in odhaja, kadar se ji ljubi in za katero nihče ne ve, kam pojde prihodnjič. Ni bila v nadlego staremu trgovcu, čeravno je od časa do časa pogledoval njeno popasje, ki se mu je zdelo v zadnjih mesecih nekoliko obilnejše. Predno pa je mogel kaj ugotoviti, je že izginila, siva in tiha postava z globoko brazdo med obrvmi.

Babka je vse preveč spoštovala Grišino zaupanje v generala da bi se iz njega norčevala. Zato pa je je docela prezirala. Hudič se je strašno maščeval nad njo za njene grehe, ko pa se je v njej tako nespametno vzbudila strast za mimoidočega tujca, kateremu bo sedaj rodila otroka, in kateri se bliža svojemu koncu na pobeljenem morišču. Katerikrat bi priznala, da zmaguje vrag, posebno kadar je v navaljujoči besnosti stisnila zobe. Besnost pa je takoj potlačila ob misli na nerojenega otročička. Poleg tega pa je imela važnejšega opravila, nego pa da bi se udajala svojim čuvstvom. Nje načrt za Grišin beg je bil priprost in ni kazal nobenih težkoč. Spoprijateljila se je z mnogimi vojaki in nameravala nekega popoldne, baš predno bodo nastopili stražo, vse te svoje nemške prijatelje omamiti ali pa umoriti z zastrupljenim žganjem. Nato bo baš pod njegovim nosom odprla vsa vrata ječe, a on se bo seveda, ko bo videl, da ni nobene ovire pred njim, najbrž ponižal in zbežal.

Medvedje jagode imajo belkasto cvetje, krasno, temno zeleno nazobčano listovje. Rastejo ob plotih blizu velikih mest, ob gnojiščih — ne morebiti, da bi si izbirale za svoje rastenje ugodnega rastišča, pač pa samo zato, ker jih ljudje ne puste drugje rasti. In še nešteto drugih strupenih rastlin je, ki jih je Babka poznala.

V gorkih avgustovih nočeh ne morejo ljudje prestajati v zaprtih prostorih, predvsem ne taki, ki hočejo biti sami. In tako se dogaja, da gredo češče zaljubljeni parčki na sprehod, da opazujejo utrinke zvezd, ki izpolnjujejo toli srčnih želj. Ob nočeh ko se prikaže na nebu mesec ter izgleda kakor zrel sadež med drevesnim listjem, se zaljubljenci kaj radi kretajo po oddaljenih vrtovih za mestom. Dva taka para, ki sta ležala pri Winfriedovi hišici pod temnim zelenjem majnic na plahtah, sta opazovala zvezdice na nebu. Nenaden šum, ki ga je povzročal kak jež, nenadno frfotanje ptičev v temi, tiho vabilo na kozarec vina ali svalčico — so bili edini glasovi. Lahna rosa je padala na odeje, s katerimi sta bila pokrita. O, neskončno, opojujoče veselje poletja! O, noči, v katerih se dozdeva da se v izpolnjevanju ali poželjenju dvigajo človeška srca med zelenje nad njimi! Tam so ležali Winfried in Barba, Bertin in Zofija, srečni v prijateljstvu njiju teles in duš: Bertinova duša je hitela proti zahodu, k Lenori, medtem ko se je Zofijina popolnoma predala temu človeku, čeravno je vedela, da ne bo dolgo njen. Četvorica zaljubljencev je ležala tako tiho — z izjemo od časa do časa šepetane besede ljubezni, da bi jih pač nihče, ki bi prišel po poti, ne zapazil. Baš nasproti njim, na zapuščenem bregu, je rastel razen plevel in zelišče, a od tam je prihajal čuden, dražeč, težak duh.

Skozi nočni mir se je čula bližajoča se hoja bose, a gotove noge. Barba jo je čula, in tudi Zofija. Vendar ona je v blaženem miru počivala na ramenu svojega dragega, medtem ko je ta grebla s svojimi prsti po bujnih Bertinovih laseh, čigar glava je počivala na njenih stegnih — in vsakdo se le težko zgane, kadar leži tako udobno. Babka je prihajala po poti ter se usmerila naravnost proti goščavi plevela in grmičevja. Prostor si je dobro zapomnila po dnevu — na nje žetev pa ni smelo sijati solnce. Sporočila nam namreč pravijo, da moramo nabirati strupove v mesečini: ob svojem prihodu in odhodu pa se mora zbiratelj docela vzdržati vsakega govorenja: ako koga sreča, mora pobožno zmoliti očenaš ali Češčeno Marijo. Tudi mora stopiti pot z desno nogo, vrniti se pa v hišo najprej z levo. Nikakor pa ne sme koraka menjati nalašč. In če se drži vsega tega, potem se mu ni bati, da bi mu štreno zmešali hudobni duhovi. Tako je Babka stopila med grmičevje. Takoj je pričela trgati cvetje in listje in jagode — kajti rabila bo vse — in kaj kmalu je bila njena košarica polna. Čim se je dvignila, da se vrne, je velik utrinek zbrzel od desne proti levi nebeškega svoda. To znamenje ji je zagotavljalo uspeh. Ako jo bo sedaj srečal kak orožnik, jo bo gotovo smatral za merečnino in jo bo pustil na miru. Na povratni poti pojde mimo zadnjih sten ječe. Tamkaj bo nekoliko posedela ter se zastrmela v lino neke določene celice.

*

V onih dneh se je pričela v Grišinem srcu porajati jeza proti Babki. Do zadnjih dni ga je ta ženska, ki se je povzdignila že do prodajalke hrušk in črešenj, čeravno je še od časa do časa prinašala iz gozda košarico rebidnic, obiskovala redno vsak popoldne in zvečer. Položila bi na tla svojo košaro, oba bi sedela, nekaterekrati tiho, ne da bi mnogo govorila, drugič pa zopet v živahnem razgovoru—medtem ko bi stražni korporal s puško med nogami sedel blizu njiju na kakem čoku, sodu, vrču ali pa na kaki mizi. V zadnjih dneh pa ga je čakala že vsako jutro ter ga mimogrede pozdravila, a zvečer je že zopet bila na svojem mestu. Zjutraj so bile nje oči uprte v njega tako gladno, tako proseče, tako roteče — zvečer pa so ga gledale, kakor bi zahtevale od njega izpolnitve neke obljube, katera ni bila nikdar dana. Griša je vedel, da dela vse to le zanj, da ga reši, da ga oprosti. Moral bi ji biti tedaj hvaležen. In vendar ga je vse to tako jezilo, da jo je začel psovati, tiho sicer, a z vso brutalnostjo človeka. Počel jo je zaničevati in poniževati, psoval jo s psico, ki neprestano voha okoli njegovih kolen ter prosi brce, ter jo končno še oponašal: "Steklenico žganja, za staro ženico, prosim! Nisi tako jamrala v gozdu, kaj? Lepo si nas porivala naokoli, ko si nam poveljevala. Le pojdi in govori tako Maksu v kantini." In ker je videl, da stoji nepremično in da tudi ne izgine proseči, moledujoči izraz iz njenih oči, je zasikal vanjo nestrpljivo: "Nikar ne misli, da bom pobegnil. In veš, zakaj? Ker mi že vse skup preseda. Človeka vendarle ne moreš neprestano potapljati najprej v mrzlo, a koj nato v gorko vodo. Tako ne delajo v kopališčih, pač pa: najprej vroča kopelj, potem šele mrzla a nato počitek — da, tako delajo. Povem ti, da ne morem več prestajati tega. Sit semi že, da me pode kakor splašeno zverjad po vsej deželi, da me stresajo kakor podgano v pasjem gobcu. Tak sem jaz! Izmučen sem že, pravim ti — izmučen lovenja in skrbenja in upanja in strahu. Treba je srčnosti, da zbežiš — jaz sem zbežal, vlovili so me zopet in obsodili in zopet oprostili in zopet obsodili — a sedaj mi je dovolj vsega!" Njegov glas bi bil imel povedati Babki, da je vse nje upanje zaman. Obmolknil je, a nato pričel zopet z izrazom človeka, kateri vidi pred seboj kakšno uganko, katere ne more povedati, še manj pa razrešiti: "Kaj pa pomeni vse to? Stari Tobija pravi, da ima za Boga vsaka stvar svoj pomen, tako pravi on. In ker Bog hoče tako, potem ima vsaka stvar, ker je božja, tudi dober namen — in vendar vidiš, nekdo strelja name in če me zadene in se jaz iztegnem, kje pa je potem kaj dobrega v tem? To je ravno hudič!" je zaključil. Že zdavnaj je pozabil Babke, svoje jeze in tudi — steklenice žganja. In vendar je bilo zapisano, da jo bo dobila.

DR. WM. E. WICKENDEN je bil imenovan za načelnika community sklada za šolski oddelek. To bo že njegov tretji termin v novemberski kampanji. Prošlo leto je dalo 9,405 učiteljev in šolskih uslužbencev $119,076.62 za ta sklad ,219,153 šolskih otrok je pa zbralo $14,615.

V JUGOSLAVIJO
preko Havre
na hitrem ekspresnem parniku
ILE DE FRANCE
1. in 20. oktobra noon
CHAMPLAIN
4. oktobra, 5. novembra
PARIS
8. oktobra, 11. novembra
Nizke cene na vse kraje Jugoslavije
Za pojasnila in potne liste vprašajte naše pooblaščene agente
French Line
26 PUBLIC SQUARE, CLEVELAND, O.

LED IN PREMOG
TOČNA POSTREŽBA
JOSEPH KERN
SLOVENSKI RAZVAŽALEC LEDU IN PREMOGA
1194 E. 167th St.
Pokličite: KEnmore 4381

New York Dry Cleaning
6120 Glass Ave.
Obleke sčistimo, zlikamo in popravimo po nizkih cenah.
Se priporočamo

Dr. A. L. GARBAS
SLOVENSKI
zobozdravnik
6411 St. Clair Avenue
v Slov. Nar. Domu
soba št. 10
Tel. HEnderson 0919

A. MALNAR
Cement Works
1119 Addison Rd.
ENdicott 4371

Furnace and Sheet Metal Supplies
Popravila na vseh modelih. Direktno k vam po cenah na debelo.
Moncrief Furnace Sales & Service Co.
15301 School Ave.
GLenville 1162

VABILO K
varietnemu programu
OTVORITVE PRIREDITEV
V SLOVENSKEM DELAVSKEM DOMU
Waterloo Road
POD AVSPICIJO DIREKTORIJA SLOV. DEL. DOMA
v nedeljo zvečer, 25. septembra, 1932
Pričetek ob 7. uri. Vstopnina 40 centov
Za ples po koncertu igra slovenska godba "Bled." Vabi
Direkorij Slov. Del. Doma

ZA SKORO POLOVIČNO CENO
Imamo šest peči New Process in Magic Chief, najnovejšega izdelka, katere imate priliko kupiti po
IZREDNO NIZKI CENI
Želim jih razprodati radi pomanjkanja prostora. Poslužite se te izredne prilike!
DAMO NA LAHKA ODPLAČILA!
Se priporočamo
ANTON DOLGAN
15617 WATERLOO ROAD

FRANK G. GORNIK
SLOVENSKI ODVETNIK
V mestu (čez dan)
1259 Union Trust Bldg.
E. 9th in Euclid Ave.
Telefon Main 7260.
Podružnica na 15335 Waterloo Rd.
Suite 2, v Slov. Del. Domu
Zvečer od 6:30 do 8:00.
Telefon: KEnmore 1244

JOSEPH ZORMAN
ODVETNIK
6411 St. Clair Avenue (v Slovenskem narodnem domu)
Uradne ure: 10. do 4. Ob sredah: 10 do 12.

FRANK LAVRIČ
15601 Holmes Ave. EDdy 6866

Michael Casserman
18700 Shawnee Ave.
PLUMBING & HEATING
KEnmore 3877

POSEBNE CENE
ZA V SOBOTO 24. SEPTEMBRA
½ bušlja krompirja 30c
5 funtov vreča moke 12c
10 ft. vreča sladkorja 47c
Steklenica mleka --- 7c
(mala steklenica smetane zastonj)
1 funt prvovrstnega sirovega masla ---23c
1 ft. švicarskega sira 25c
Sveže, lepe šunke, ft. 14c
Pork shoulders, mali, funt -------10c
Goveji round steak, funt ----------19c
Bacon, narezan, lep, funt --------19c
Prepričajte se, da pri nas dobite bolj poceni, kot v chain trgovinah. Se priporočamo
JOHN TOMAŽIČ
16821 Grovewood Ave.
KEnmore 1254

POZOR!
SAMO ZA SOBOTO!
5 funtov moke in 5 funtov sladkorja..38c
3 kante Malt.....99c
Švicarski sir 25c
Round steak, mehki..18c
Govedina za pečenje..15c
Sveže šunke 14c
Sveže shoulders, mali, 4 do 6 funtov.....10c
3 funte reberc, 3 funte zelja.....35c
Meso za juho..... 8c
Vsevrstna jagnjetina in teletina.
Telečja pljuča in srce.15c
ZASTONJ!
Če kupite za $1.50 v gotovini, dobite 5 funtov bele moke zastonj.
Se priporočamo
LOUIS OSWALD
17205 Grovewood Ave.

ZA SELITEV
IN DOBER PREMOG SE PRIPOROČAM
ANTON SEDMAK
1139 Norwood Rd.
HEnderson 1920
Dobra postrežba po zmerni ceni

TREBUŠNE PASOVE IN ELASTIČNE NOGAVICE
imamo v polni zalogi. Pošiljamo tudi po pošti.
MANDEL DRUG CO.
15702 Waterloo Rd. CLEVELAND.